

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/90/2019
Identifikačné číslo spisu: 3716202317
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ladislav Górasz
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3716202317.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUDr. F. K., bývajúceho v C., zastúpeného JUDr. Jánom Súkeníkom, advokátom so sídlom v Považskej Bystrici, Stred 60/55, proti žalovanej Slovenská republika, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Bratislava, Štúrova 2, IČO 00 166 481, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktorý spor bol vedený na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp.zn. 5C/38/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 26. septembra 2018 sp.zn. 17Co/346/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súde Považská Bystrica domáhal, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu škody vo výške 3 149,14 eur spolu s príslušenstvom a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 eur. V žalobe podanej podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) uviedol, že uznesením vyšetrovateľa Prezídia policajného zboru, Úradu boja proti korupcii Západ zo dňa 22. septembra 2011, ČVS: PPZ-97/BPK-Z-2011 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“) mu bolo vznesené obvinenie za zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, 2 Trestného zákona a prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona. Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť, ktorá ale bola ako nedôvodná zamietnutá uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 23. septembra 2011, sp.zn. VII/2 Gv 137/11-13. Uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 24. septembra 2011, sp. zn. Tp/81/2011 bol potom vzatý do väzby, ktorá začala plynúť 22. septembra 2011 o 7:05 hod. Vo väzbe bol do 5. decembra 2011, kedy bol uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 5. decembra 2011, sp.zn. Tp/1/2011 z nej prepustený. Po skončení prípravného konania podal prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky 29. marca 2012 obžalobu na Špecializovaný trestný súd v Pezinku. Uvedený súd rozsudkom z 22. apríla

2013, sp.zn. PK-2T/9/2012 spod obžaloby ho ale oslobodil, keďže nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol trestne stíhaný. Odvolanie prokurátora bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. februára 2015, sp.zn. 4To/8/2013 zamietnuté ako nedôvodné. Podľa žalobcu škodu predstavujú náklady trov jeho obhajoby v trestnom konaní v celkovej výške 3 149,14 eur. Žalobou uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 eur žalobca vyvodzoval z toho, že väzobné trestné stíhanie vedené voči nemu bolo vedené v dĺžke 4 roky, čím bolo značným spôsobom zasiahnuté do jeho občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, čo mu spôsobilo nemalú majetkovú ujmu na jeho osobnostných právach. Z dôvodu vznesenia obvinenia mu bol uznesením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 27. septembra 2011, sp.zn. X/2 Spr 23/11 dočasne pozastavený výkon funkcie, ktoré bolo zrušené až uznesením z 20. marca 2015. Jeho trestné stíhanie bolo aj medializované; zábery jeho tváre boli zverejnené v spravodajskej relácii televízie JOJ dňa 7. novembra 2011 s názvom „Korupčný prokurátor?“ Viacero článkov sa objavilo v dennej tlači, v ktorých bolo uverejnené celé jeho meno, prvé písmeno priezviska a aj funkčné zaradenie; článok zverejnený 24. septembra 2011 v denníku Plus jeden deň mal dokonca názov „Prokurátor prijal úplatok 5-tisíc.“ Podľa žalobcu taktiež nemožno opomenúť, že bol viac ako 2 mesiace vo väzbe, trestné stíhanie tak ovplyvnilo aj jeho súkromný život, keď bol odlúčený od svojej rodiny. O trestnom stíhaní sa dozvedeli tiež susedia a známimi. Tieto skutočnosti mali tiež značný vplyv na zdravie žalobcu, keďže je kardiologickým pacientom, čo potvrdzuje aj lekársky nález z 15. júna 2015 a jeho trestné stíhanie sa podpísalo aj na zdraví jeho matky, keď musela absolvovať operáciu v Národnom ústave srdcových a cievnych chorôb, o čom svedčí prepúšťacia správa z 9. februára 2013.

2. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 29. mája 2017 č.k. 5C/38/2016-196 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 3.149,14 eur spolu s 5,05 % ročným úrokom z omeškania od 7. decembra 2015 do zaplatenia a „nemajetkovú ujmu“ vo výške 35.000 eur, všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobu vo zvyšku zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania, aplikujúc na zistený skutkový stav ustanovenia § 3, § 4, § 5, § 6, § 15, § 17 ods. 1, 2, 3 a 4 a § 18 zákona č. 514/2003 Z.z., dospel súd k záveru o zodpovednosti žalovanej. Uviedol, že žalobcovi priznaná náhrada predstavuje náklady, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením v trestnom konaní a sú v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím. Na odôvodnenie výroku, ktorým bola žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy, súd prvej inštancie uviedol, že žalobca bol v spoločnosti vnímaný v postavení naznačujúcim jeho trestnú činnosť a je nepochybné, že takéto vnímanie morálneho profilu žalobcu spôsobilo u neho nemajetkovú ujmu tým skôr, že žalobca bol činným prokurátorom. Pokiaľ ide o samotnú výšku peňažnej satisfakcie, prihliadol na dĺžku trvania trestného konania (3,5 roka), vzatie do väzby, ktorá bola pre neho dehonestujúca a život ohrozujúca. Vzhľadom k osobe žalobcu a prostrediu, v ktorom žije a pracuje, považoval sumu 3 149,14 € za primeranú výšku tejto náhrady.

3. Rozsudok súdu prvej inštancie napadli odvolaním obidve strany sporu. Žalovaná nepovažovala za správny záver súdu prvej inštancie, že nárok na náhradu škody sa neviaže na správnosť, či nesprávnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania. Dôvodil, že oslobodenie spod žaloby bez ďalšieho znamená nesprávnosť a nezákonnosť postupov a rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní. V danej veci preto ani neexistuje nesprávny úradný postup, ani nezákonné rozhodnutie, ktoré by zakladali nárok na náhradu škody podľa uvedeného zákona.

4. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. septembra 2018 sp.zn. 17Co/346/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a o trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na ich náhradu. Vo vzťahu k odvolaniu žalovanej uviedol, že „Odvolací dôvod žalovaného sa týka aplikácie pojmu nezákonné rozhodnutie, ako základného predpokladu náhrady škody podľa zák. č. 514/2003 Z.z. vo vzťahu k uzneseniu o vznesení obvinenia, za situácie, kedy takéto rozhodnutie nebolo zrušené, ale výsledkom trestného konania bolo oslobodenie spod obžaloby.“ K tomuto odvolaciemu dôvodu odvolací súd, poukazujúc na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. augusta 2010 sp.zn. 4MCdo/15/2009, uviedol, že „Vzhľadom na uvedené bolo posúdenie uznesenia o vznesení obvinenia ako nezákonného rozhodnutia

podľa zák. č. 514/2003 Z.z. zo strany súdu prvej inštancie správne a odvolací dôvod uplatnený žalovaným založený na opačnom názore nebol opodstatnený. Pretože žalovaný iný odvolací dôvod neuplatnil, odvolací súd viazaný odvolacími dôvodmi (§ 380 CSP) žalovaným napadnuté (vyhovujúce) rozhodnutie potvrdil. V rámci odvolacieho prieskumu výrokov napadnutých žalovaným sa odvolací súd z dôvodu viazanosti odvolacími dôvodmi nezoberal ani priznanou výškou škody a ani priznanou výškou náhrady nemajetkovej ujmy, i keď ohľadom tohto nároku zastáva názor prezentovaný ďalej v odôvodnení rozhodnutia o odvolaní žalobcu.“

5. Proti časti rozsudku odvolacieho súdu, ktorou bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie v časti ukladajúcej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 35 000 eur, žalovaná podala dovolanie. Jeho prípustnosť žalovaná vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“), tvrdiac, že napadnuté rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Za túto právnu otázku žalovaná považuje otázku „prípustnosť, resp. neprípustnosť aplikácie ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/ 2003 Z.Z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov ... za stavu, že nezákonné rozhodnutie bolo alebo malo byť vydané v čase pred nadobudnutím účinnosti novej právnej úpravy, t.j. zákona č. 412/2002 Z.z., účinného od 1. januára 2013, ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 514/2003 Z.z.“ Žalovaná v súvislosti s takto vymedzenou otázkou dôvodí, že odvolací súd pri úvahách o určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy neprihliadol na závery dovolacieho súdu pod sp.zn. 3Cdo/19/2018, podľa ktorého „na záveroch najvyššieho súdu o povinnosti všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj judikatúry ústavného súdu a ESLP, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., nezmenili neskôr nič ani zákon č. 517/2008 Z.z., ani zákon č. 412/2012 Z.z. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z.z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí ESLP.“ Ďalej poukazuje na presvedčivé závery dovolacieho súdu v rozhodnutí sp.zn.7Cdo/100/2017, a v súvislosti s priznávaním premrštených súm na rozhodnutie dovolacieho súdu pod sp.zn. 4Cdo/171/2005. V závere dovolania žalovaná konštatuje, že súdmi nižšej inštancie bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko jej výška prevyšuje možné vyplatenie odškodnenia za spôsobenú morálnu škodu obetiam trestného činu.

6. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu ho považoval za nedôvodné a uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

8. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.).

10. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť

vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP).

11. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

12. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

13. Aby dovolanie bolo prípustné podľa § 421 C.s.p., v dovolaní nastolená otázka musí byť kľúčová (rozhodujúca) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, teda o právnu otázku rozhodujúcu pre rozhodnutie vo veci samej. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

14. Podľa dovolateľky odvolací súd vyslovil nesprávny právny názor, keď nesprávne právne posúdil otázku prípustnosti, resp. neprípustnosti aplikácie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. za stavu, že nezákonné rozhodnutie bolo alebo malo byť vydané pred 1. januárom 2013, t.j. účinnosťou zákona č. 412/2002 Z.z., vo väzbe na výšku priznanej nemajetkovej ujmy.

15. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná nesprávnosť rozsudku v časti primeranosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy výslovne nenamietala. Jej námietka uplatnená v odvolaní spočívala (iba) v tom, že pri aplikácii zákona č. 514/2003 Z.z. vo vzťahu k uzneseniu o vznesení obvinenia nemožno vyvodiť záver, že oslobodenie spod obžaloby znamená bez ďalšieho aj nesprávnosť a nezákonnosť postupov a rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní. Odvolací súd sa k otázke rozsahu súdom prvej inštancie priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, súd viazaný dôvodmi odvolania, osobitne ani nevyjadril („V rámci odvolacieho prieskumu výrokov napadnutých žalovaným sa odvolací súd z dôvodu viazanosti odvolacími dôvodmi nezoberal ani priznanou výškou škody a ani priznanou výškou náhrady nemajetkovej ujmy, ...“).

16. Dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu - žalovaná - nevyužila svoje právo nielen namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania, ale najmä tvrdiť a hlavne dokázať (v dovolaní) vytýkanú nesprávnosť právneho posúdenia; v takom prípade neúspešná strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla (a mala), predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť ex officio v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť; a o to viac sa jej preskúmania žalovaná nemohla úspešne domáhať v dovolacom konaní.

17. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v dovolacom konaní. Úlohou odvolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by dovolací súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho zákonnú správnosť a spravodlivosť), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre

ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, teda obsahovo vecne (argumentačne), čo znamená, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom v jeho neprospech. Dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť. (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Cdo/40/2019, sp.zn. 4Cdo/110/2018).

18. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie nie je odôvodnené prípustným dovolacím dôvodom, preto ho dovolací súd odmietol podľa § 447 písm. f/ C.s.p.

19. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 C.s.p.) a dovolací súd mu preto priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p.. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.